



SOPRON

A HÍRESSÉGEK VÁROSA

„Ez a város szerény, nem beszél sokat, de tudja rangját. S a régi kövek között érezni és emlékezni tud, őriz egy polgári életformát, mely a legértékesebb volt Magyarországon az elmúlt négy száz esztendőben... Sopronnak múltja van, melyről tud, s ezért van jövője is. Hűséges város, de hálás is, most látom: minden utca tele van emléktáblákkal.”

Forrás: Márai Sándor: Utazás a békébe – Megjelent Pesti Hírlap, 1941.

Márai Sándor fenti gondolatai összefoglalják célunkat: e térkép segítségével ismerjük meg városunk gazdag múltját, és az elmúlt századok ismert személyiségein és híres soproniak életén keresztül járjuk be, fedezzük fel az évszázados utcákat, érezzék át sajátos hangulatukat.

Sok sikert a felfedezéshez!



www.turizmus.sopron.hu

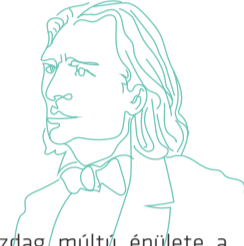
ID. STORNO FERENC
festőművész,
restaurátor, műgyűjtő



Svájcban származó kéményseprő család gyermekeként 1821-ben Kismartonban (Eisenstadt, Ausztria) született. Bajorországban nőtt fel, majd 1845-ben visszatér szülővárosába, de a rokonságból senkit sem talál ott. Pozsonyon át szeretne visszatérni bajor földre, de egy horvát asszony rossz irányba küldi, így útja Sopronba vezet, ahol 1907-ben bekövetkezett haláláig otthonra talált. Sopronban kéményseprő vállalkozása mellett restaurátorként a Szent Mihály templom restaurálásával a magyar műemlékvédelem vezéralakja lesz. A Fő téren álló barokk saroképületben tekinthetik meg a Storno-gyűjteményt, amely 1875-1984 között a család lakása is volt.

1 Fő tér 8. (Storno-ház)

LISZT FERENC
zeneszerző



A Fő tér ikonikus, gazdag múltú épülete a Storno-ház, amelyet 1872-ben vásárolt meg id. Storno Ferenc lakásmúzeumnak a Festetics családtól. A házban először 1840-ben, soproni koncertjei idején vendégeskedett Liszt Ferenc, majd 1881-ben id. Storno Ferenc, az ország-szerte ismert restaurátor és műgyűjtő látta vendégül a zeneszerzőt, amikor Liszt utolsó soproni koncertjét adta.

Az épület ad otthont a város helytörténeti kiállításának, ahol számos Liszt Ferenchez és a város zenetörténetéhez köthető relikvia látható.

2 Fő tér 8. (Storno-ház)

(HUNYADI) MÁTYÁS
magyar király



A középkori Magyar Királyság és Közép-Európa XV. századi történetének kimagasló uralkodója (1458-90 között uralkodott). 1482 decembertől 1483 februárjáig a mai Storno-házban lakott, amikor Bécs ostromát készítette elő, amit 1485-ben el is foglalt. Sopron városa királyi hatalmának elfogadtatásában is fontos szerepet töltött be. Mátyást 1458-ban ugyanis a Szent Korona nélkül választották királlyá, mivel ekkor a korona III. (Habsburg) Frigyes német-római császárnál volt. A Sopronban is aláírt 1463-as bécsújhelyi békével visszakerülhetett Sopron és a korona a magyar királyhoz. Bonfini történetírótól tudjuk, hogy a visszakapott koronát három napon át Sopronban helyezték el közszemlére.

3 Fő tér 8. (Storno-ház)

LACKNER KRISTÓF
polgármester,
humanista tudós



Sopron kiemelkedő, humanista műveltségű polgármestere 1571-ben született Sopronban. A Bocskai-felkelés idején városkapitányként irányította a város védelmét és polgármestere idején épült fel a külső városfal, valamint a hármass belső városfal rondellái.

A Soproni Nemes Tudós Társaság megalapításával a reneszánsz műveltséget terjeszti a városban és maga is tudományos munkákat írt. Nincs leszármazottja, ezért lakóházát (mai Tábornok-ház), majorságát (az emléktábla a Lackner Kristóf utca elején található) és minden pénzét a városra hagyta 1631-ben bekövetkezett halálakor.

4 Fő tér 7. (Tábornok-ház)

PETŐFI SÁNDOR
költő



A gazdag múltú épület (pincéjében római kori fürdőt tártak fel, gótikus nagyteremben ma a régészeti gyűjtemény látható) nevét Fabricius Endre polgármesterről kapta, aki jó barátságot ápolt Petőfi Sándorral.

A legenda szerint 1840 februárjában Petőfi Sándor a ház pincéjében öltözött át civil ruhába, miután kiszökött a Halászkaszárnyából (napjainkban Petőfi Sándor Általános Iskola, Halász utca 25.) és Liszt Ferenc koncertjére sietett.

5 Fő tér 6. (Fabricius-ház)

RAUCH ANDRÁS
(Andreas Rauch)
zeneszerző, orgonista



Osztrák származású kora barokk zeneszerző, orgonista, aki 1629-ben költözött e házba Bécsből, az ottani ellenreformációs rendeletek miatt. Első soproni szerzeményét Lackner Kristóf polgármester temetésére komponálta. A Szent Mihály templom orgonistájaként és zeneszerzőként is köztisztviselőnek örvendett Sopronban, 1656-ban bekövetkezett haláláig. A középkori épület kezdetben a városkapitányok lakóháza volt, majd a XVIII. század közepén került az Esterházy család tulajdonába. Az 1957 óta itt működő bányászati kiállítás érdekes, interaktív formában mutatja be a hazai bányászat történetét, többek között Magyarország első szénbányáját, a közeli Brennbányát.

6 Templom utca 2. (Esterházy-palota)

JOSEPH HAYDN
zeneszerző



Az óváros másik barokk Esterházy-palotájában többször is megszállt és kamarazenekei koncerteket is adott Joseph Haydn, aki I. Esterházy (Pompakedvelő) Miklós karnagyaként és zeneszerzőjeként gyakorta „ingázott” kismartoni lakóháza (ma: Eisenstadt, Ausztria) és Eszterháza (ma: Fertőd) között.

7 Templom utca 4. (Esterházy-palota)

LISZT FERENC
zeneszerző



A gyönyörű rokokó épület a Bezerédj család palotája volt, ahol Liszt Ferenc a Régi Kaszinóban adott koncertje után egy házi koncerten is játszott, a család vendégeként 1840 februárjában. A zeneszerzőért rajongó hölgyek, amikor Liszt belépett az épületbe, kivették cilindereiből a kesztyűjét és apró darabokra tépték rajongói ereklyeként.

8 Templom utca 6. (Bezerédj-palota)

POLLÁK MIKSA
hit- és történettudós



PAP KÁROLY
író

A város kimagasló műveltséggel rendelkező neológ rabbija és történettudósa, aki Sopron és környéke zsidóságának történetét foglalta össze műveiben. Őt és fiát, Pap Károly író is deportálták Sopronból 1944-ben, mindketten koncentrációs táborban haltak meg. Tragikus sorsukra emlékeztek a Fegyvertár utca botlatókövei.

9 Fegyvertár utca botlatókövei

LISZT FERENC
zeneszerző



A mai Liszt Ferenc Kulturális Központ 1872-ben épült Új Kaszinóként, ahol 1874-ben koncertezett Liszt Ferenc. Az épület előtt Liszt Ferenc 1893-ban készült mellszobra állít emléket a Sopronhoz és környékéhez ezer szállal kötődő zeneszerzőnek, zongoravirtuóznak és karmesternek.

Napjainkban, a 2019-ben alapításának 190. évfordulóját ünneplő Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar koncertjei idézik meg Liszt Ferenc emlékét az épületben.

10 Liszt Ferenc utca 1. (Liszt Ferenc Kulturális Központ)

LISZT FERENC

zeneszerző



Régen a tér nyugati oldalán a Pejácsevich-palota állt. A palota helyén álló mai épületben nevelkedett 1893-96 között **IV. Károly**, az utolsó magyar király. Az épülettel átellenben építette fel **gróf Pejácsevich Károly** 1789-ben a Régi Kaszinót, ahol a 9 éves Liszt Ferenc első nyilvános koncertjét adta. Ez az épület ma már nem áll, de mai épület falán emléktábla jelzi a neves eseményt. A következő koncertre 1840. február 18-án került sor. Másnap Sopron városa Liszt Ferencet díszpolgárává választja, aki gr. Széchenyi István után Sopron történetének második díszpolgára lesz. Legközelebb 1846. augusztus 3-án csendül fel ismét Liszt Ferenc zseniális játéka az épületben.

11 Petőfi tér 3.

PETŐFI SÁNDOR

költő



A mai Széchenyi tér nyugati végén álló Újhelyi-ház (Széchenyi tér 14.) helyén három különálló épület állt, hasonlóan a tér másik végén magasodó Széchenyi-palotához. A mai Petőfi tér felé néző épületben volt a posta, amely előtt Petőfi Sándor 1839/40 telén gyakran állt őrt a dermesztő hidegben.

12 Széchenyi tér 14. (Újhelyi-ház)

BERZSENYI DÁNIEL

költő

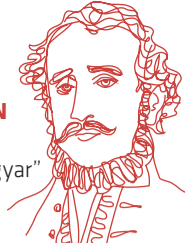


1790-ben, 14 évesen kerül az 1552-ben alapított latin iskola (a mai Berzsenyi Dániel Gimnázium jogelődje) grammatikai osztályába. Tanulmányai jól halad, de diákcínyeivel is kitűnik. Édesapja 1795-ben veszi ki a Líceumból. Feleségének, Dukai Takách Szusannának unokahúga, **Dukai Takách Judit**, Malvina néven a magyar irodalomtörténet első költőnője volt. Lakóházát a Várkerület 63. alatt találják. A Líceum híres soproni származású diákjai voltak többek között: **Gensel János Ádám**, a magyar műszeres meteorológia atyja, (emléktáblája szülőháza, a Patika Múzeum épületén látható), **Gombocz Zoltán** nyelvész és **Gombocz Endre** botanikus.

13 Széchenyi tér 11. (Berzsenyi Dániel Gimnázium)

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN

közéleti szereplő - „a legnagyobb magyar”



Bécsben született 1791. szeptember 21-én. Gyermekeiket nagyrészt Cenken (Nagyecenk) ill. a Széchenyi-palotában töltötte és magántanulónként végezte iskoláit. A Széchenyi téren álló palota bátyja, Pál tulajdonában volt, de 1830 után, amikor teendői gyakran Sopronba szölcötték, itt szállt meg. A város tisztelete jeléül 1835-ben első díszpolgárává választja. Sopronhoz kapcsolódó vívmányai: Sopron-Vasi Szederregylet létrehozása és a Sopron-Bécsújhely közötti vasútvonal létrejötte, mely második volt az országban. A XIX. századi Magyarország fejlődésében kimagasló érdemeket szerző államférfi 1860. április 8-án hal meg Döblingben (ma: Bécs 19. kerülete).

14 Széchenyi tér 1-2. (Széchenyi-palota)

LISZT FERENC

zeneszerző



Liszt Ferenc 1811. október 22-én a sopron vármegyei Doborjánban (ma Raiding, Ausztria) született. Keresztelőjére már másnap sor került, keresztstüléi Zambóthy Ferenc és Szalay Julianna voltak. A keresztstülők ebben a soproni házban éltek, miután Cenkről (ahol a keresztapa Széchenyi Ferenc udvarmestere volt) Széchenyi Ferenc halála, 1820 után Sopronba költöztek.

15 Magyar utca 6. (Arany Kígyó Patika)

LISZT FERENC

zeneszerző



A mai Korona Üzletház helyén már a XVI. század végétől vendégfogadó állt. Az 1676-os tűzvészben leégett, majd 1705-ben a kurucok ágyúzták szét a róluk elnevezett Kuruc-dombról. 1833-tól nyílt meg a „Fogadó a magyar királyhoz”, ahol 1840-ben és 1846-ban is vendégeskedett Liszt Ferenc. A fogadó szomszédságában az Arany Szarvas Fogadó volt egykoron, a mai Pannonia Hotel helyén (Várkerület 75.), melynek leghíresebb vendége **ifj. Johann Strauss** volt 1882-ben. Inkognitóban töltött itt néhány napot, amikor az Egy éj Velencében operettjét komponálta, de a legenda szerint a város híres primása, Munczy Lajos felismerte, így a keringőkirály sietve távozott Sopronból.

16 Várkerület 73. (Korona Üzletház)

SOPRONI HORVÁTH JÓZSEF

festőművész



1891-ben Kemenesszentpéteren született. Tanulmányai befejeztével, az első világháború után kerül Sopronba és az Állami Főreáliskola (ma: Széchenyi István Gimnázium) lesz az első munkahelye rajztanárként.

Középiskolai és rajziskolai tanárként számos soproni származású művész nevelkedett rajzórán, többek között **Kunt Ernő** Munkácsy-díjas festő, **Szakál Ernő** Munkácsy-díjas szobrász-restaurátor, Sopron műemléki helyreállításának irányítója és **Richly Zsolt**, Balázs Béla-díjas rajzfilmrendező. Sopronban otthonra talált a Caesar-házban és feleségét is soproni Mühl családból választja, amely család két festőművészt (**Mühl Aladár** és **Mende Gusztáv**) is adott a városnak.

18 Szent György u. 9. (Roth Gyula SZKI)

KITAIBEL PÁL

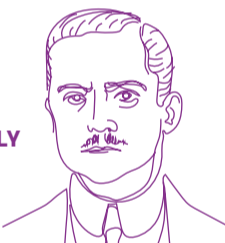
természetudós, botanikus



Az egykori Sopron vármegyéhez tartozó Nagymartonban (ma: Mattersburg, Ausztria) született 1757-ben, és gimnáziumi tanulmányait Sopronban végezte abban az épületben, ahol ma a Roth Gyula Erdészeti Szakgimnázium és Szakiskola van. A híres természettudós iskolája falán emléktábla, a Károly-kilátóban pedig életmű kiállítás állít emléket.

DR. SOPRONI THURNER MIHÁLY

polgármester

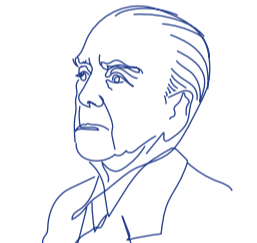


Sopron XX. századi történelmének legjelentősebb alakja, aki példaképe, Lackner Kristóf után a város legkiemelkedőbb polgármestere. Német ajkú családban nőtt fel és csak 12 évesen tanult meg magyarul.

1918-ban közfelkiáltással polgármesterré választják és húsz éven át irányítja szeretett városát. Elévülhetetlen érdemeket szerez abban, hogy Sopron az 1921-es soproni népszavazáskor Magyarországra szavazott. A Selmecbányai Akadémia befogadásával 1919-től Sopron egyetemi várossá vált és számtalan iskola alakult polgármestersége alatt. Támogatta a tudomány, a helytörténet, az építészet fiatal soproni tehetségeit (**Mollay Károly**, **Thirring Gusztáv**, **Házi Jenő**, **Winkler Oszkár**, **Füredi Oszkár**).

20 Előkapu utca 5.

ROTH GYULA



Az egykori Erdészeti Főiskola (ma: Soproni Egyetem) erdőmérnök professzora, az erdőművelés nemzetközileg elismert szaktekinetélye, aki 1873-ban született Sopronban. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a környezettudatos szálalásos erdőgazdálkodás meghonosításában a Soproni-hegységben ill. Magyarországon. A professzor munkásságát 1955-ben Kossuth-díjjal jutalmazták, aki 1961-ben Sopronban halt meg.

17 Hátsókapu utca 2. (Caesar-ház)

Egyedülálló vízfestéses technikájával - amellyel az olajképek részletgazdag, intenzív színvilágát jelenítette meg akvarelljein - országszerte elismert festőművésszé vált, amit 1954-ben Munkácsy-díjjal jutalmaztak. Állandó festménykiállítását a Caesar-házban láthatják, mellszobra pedig a Kisvárkerületen, a Festő köznél található. A város - tisztelete jeléül - a Soproni jelzőt toldotta 1961-ben elhunyt neves festője nevéhez.

Az épület egy másik híres soproni, **Kőszeghy-Mártony Károly** hadmérnök szülőháza is, aki a sűrített levegős légzőkészüléket találta fel 1830-ban.

A Caesar-ház a magyar történelemben kimagasló jelentőségű 1681-es soproni országgyűlés helyszíne, ahol **I. Esterházy Pált** nádorrá választják. A XVII. század volt Sopron fénykora a magyar történelemben, amikor országgyűlések, király és királynő koronázások zajlottak itt.

21 Előkapu u. 11.

SATKAI ENDRE

művészettörténész, író



A közeli Darufalván (Drassburg, Ausztria) született művészettörténész. Sopron és Kismarton környéki műemlékek szakavatott ismerője, aki Sopron és környéke műemlékei című művéért Kossuth-díjat kapott 1953-ban. A városi múzeum legendás műzeumigazgatója és a Soproni Szemle tudományos folyóirat újraindítója 1970-ben halt meg Sopronban. Emlékszobája a Storno-ház első emeletén található helytörténeti kiállításban tekinthető meg.

1941-ben a város díszpolgárává választják, amelytől 1945-ben egy koncepció perben megfosztják. 1952-ben halt meg Sopronban. 1998-ban, születésének 120. évfordulóján a város posztumusz díszpolgára lett, és ekkor került felállításra bronzszobra a Városháza árkádai alatt.

19 Fő tér 1. (Városháza)

ZETTL GUSZTÁV

festőművész, műgyűjtő



Sopronban született 1852-ben, a borecét és szeszgyártással foglalkozó jómódú Zettl családban. Remek festő volt, id. Storno Ferenchez hasonlóan létrehozta Magyarország egyik legszebb lakásgyűjteményét a Balfi utcában. Miután apjától átvette a cég vezetését, nem szakadt meg a kapcsolata a művészetekkel. Egészen 1917-ben bekövetkezett haláláig rajzolt és festett, fontos szerepet töltött be a város közéleti és kulturális életében. Lakásmúzeumukban, ahol Zettl Gusztáv lezármazottai ma is élnek, csodálhatják meg a Zettl-Langer gyűjteményt a család tagjainak szakszerű vezetésével.

22 Balfi utca 11.

DORFMEISTER ISTVÁN

(Stefan Dorffmeister) festőművész



A magyarországi barokk-rocokó festészet kimagasló alakja, aki 1762-től lakott Sopronban. Bár Dunántúl-szerte elismert és keresett festő volt, folyamatos pénzzavarral küzdött, 1797-ben Sopronban bekövetkezett haláláig. Adósai körében nem túl népszerű, de a nemzeti érzelmű kortársai nagyra értékelték a magyar történelemhez kapcsolódó festményeit.

Emléktáblája a Szentlélek templom falán látható, amelynek barokk mennyezeti és fali freskóit készítette.

23 Dorfmeister utca 1. (Szentlélek templom)

KURZWEIL FERENC

tanító, karnagy



E házban élt az első magyar zenei társaság, az 1829-ben alapított Soproni Zeneegyesület (Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar jogelődje) alapítója, 1865-ben bekövetkezett haláláig. A zeneegyesület zeneiskolát is működtetett, amelynek tanítványa volt az ifjú **Goldmark Károly**, aki Sopronba járt zenét tanulni. A neves zeneszerzőnek az 1848/49-es szabadságharc után bujkálnia kellett, ezért két éven át a soproni színház zenekarában és az Ógabona tér 32. alatt található egykori pince-lakásban (emléktábla jelöli) talált menedéket Sopronban.

24 Szent Mihály utca 8.

FORRÁSJEGYZÉK

www.sopronanno.hu
www.papageno.hu
Dr. Károlyi György: Újabb életrajzi adatok Liszt Ferenc keresztstüléiről, akik soproni lakosok voltak (kutatási beszámoló)
Soproni Szemle 72. évf. 3. sz. / 2018.
www.szivk.hu
- Soproni Széchenyi István Városi Könyvtár helytörténeti névtára
Rubicon 2014/8 - Sopron a hűség városa
A soproni Széchenyi István Gimnázium jubileumi évkönyve 2001/2002-es tanév